असा. क्र. ३० रजिस्टर्ड नं. टीईसीएच/४७-३०३/एमबीआय/२००३-२००५

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

सोमवार, जानेवारी १७, २००५/पौष २७, शके १९२६

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार-ब

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

वित्त विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १५ जानेवारी २००५

अधिसूचना

क्रमांक- मविआ-१००४/प्र.क्र.३१/२००४/वि.आ.कक्ष - महाराष्ट्राच्या राज्यपालांचा खालील आदेश सर्वसाधारण माहितीसाठी प्रसिध्द करण्यात येत आहे :—

आदेश

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २४३- आय व २४३ - वाय च्या तसेच महाराष्ट्र वित्त आयोग (संकीर्ण तरतुदी) अधिनियम, १९९४ च्या तरतुदींना अनुसरुन महाराष्ट्र शासन तिस-या महाराष्ट्र वित्त आयोगाची स्थापना करीत असून श्री.व्ही.एम. लाल, (भा.प्र.से.) हे अध्यक्ष, तिसरा राज्य वित्त आयोग व श्री,एस.के.श्रीवास्तव, (भा.प्र.से.) हे त्याचे सदस्य सचिव असतील. आयोगाच्या अन्य तीन सदस्यांची नियुक्ती स्वतंत्रपणे करण्यात येईल.

२. अध्यक्ष व सदस्य सचिव हे आयोगाचे पूर्णवेळ सदस्य असतील तर सदस्य हे आयोगाचे अंशकालिक सदस्य असतील.

३. अध्यक्ष व सदस्य सचिव हे, आपापले पद ज्या दिनांकाला धारण करतील त्या दिनांकापासून दिनांक ३१ डिसेंबर २००५ पर्यंत पद धारण करतील.

४. आयोग पुढील बाबींच्या संबंधात शिफारस करील .—

(अ) राज्याकडून वसूल करण्यात यावयाच्या, कर, शुल्क, पथकर व फी यांच्यापासून मिळणाऱ्या व संविधानाच्या भाग नऊ व नऊ-अ अन्वये, पंचायती व नगरपालिका यांच्यात विभागून द्यावयाच्या निव्वळ उत्पन्नाचे राज्य, पंचायती व नगरपालिका यांच्यात वितरण करणे व अशा उत्पन्नामधील पंचायती व नगरपालिका यांच्या संबंधित हिश्श्यांचे पंचायती व सर्व पातळयांवरील नगरपालिका यांच्यात वाटप करणे.

(ब) पंचायती किंवा यथास्थिती, नगरपालिका यांच्याकडे अभिहस्तांकित करण्यात येतील, किंवा यथास्थिती, पंचायती किंवा नगरपालिका यांच्याकडून ज्यांचे विनियोजन करण्यात येईल असे कर, शुल्क, पथकर व फी निर्धारित करणे.

(क) पंचायती किंवा यथास्थिती, नगरपालिका यांना राज्याच्या एकत्रित निधीमधून देण्यात यावयाच्या सहाय्यक अनुदानाचे नियंत्रण करणारी तत्त्वे ठरविणे.

५. आयोग आपल्या शिफारशी करतांना इतर गोष्टींबरोबरच पुढील गोष्टीही विचारात घेईल :----

(अ) २००४-२००५ या वर्षात पंचायती व नगरपालिका यांची कराधान पातळी जितकी असेल त्या आधारे दिनांक १ एप्रिल २००६ पासूनच्या पुढील पाच वर्षामधील राज्यातील पंचायती व नगरपालिका यांची अनिवार्य मूलभूत सेवांची किमान पातळी ठरवून त्या अनुषंगाने लागणारा महसूली खर्च व महसूली जमा यामधील दृष्य तफावत.

(ब) पंचायती व नगरपालिका यांनी महसूल मिळविण्याच्या कोणकोणत्या उपलब्ध व संभाव्य मार्गांचा कितपत वापर केला आहे व अशा उपाययोजनांमुळे त्यांची महसुली तफावत कशा रीतीने व कितपत कमी होऊ शकते ;

(क) खंड (अ) आणि (ब) च्या तरतूदी विचारात घेऊन राज्य शासनाकडून पंचायती आणि नगरपालिका यांना देण्यात यावयाच्या वित्तीय सहाय्याची तत्वे आयोगाकडून निर्धारित करण्यांत येतील.

उपरोक्त निरनिराळया बाबींवरील आपल्या, शिफारशी करतांना आयोग २००१ च्या जनगणनेतील लोकसंख्येची आकडेवारी विचारात घेईल. त्या बाबतीत लोकसंख्या हा कर आणि शुल्क व सहाय्यक अनुदान यांची प्रक्रिया निर्धारित करण्यातील एक आधारभूत घटक असल्याचे समजण्यात येईल ;

(ड) पंचायती आणि नगरपालिका यांची दिनांक ३१ मार्च २००४ रोजी असलेली अदत्त ऋणाची स्थिती आणि

(एक) पंचायतील आणि नगरपालिका यांच्या कर्जे घेण्याच्या क्षमतेचे नियमन करण्यासाठी तत्वे व कार्यपध्दती विनिर्दिष्ट करील ; आणि

(दोन) त्यांची वित्तीय परिस्थिती विचारात घेऊन ऋणांच्या दायित्वांचा अंतर्भाव करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या उपाययोजना विनिर्दिष्ट करील.

(इ) राज्य शासनाकडील साधनसंपत्ती आणि त्यावरील मागण्या विशेषत: नागरी प्रशासन, पोलीस, सामाजिक आणि आर्थिक सेवा, ऋणविषयक सेवा आणि इतर सर्व बांधिल खर्च किंवा दायित्वे आणि योजनेतर महसुली खर्च यासाठीच्या मागण्या विनिर्दिष्ट करील.

(फ) पंचायती आणि नगरपालिका यांच्या भांडवली मत्तांचे परिरक्षण व निगा आणि त्यांच्या साधनसंपत्तीची स्थिती योग्यरीत्या विचारात घेऊन त्यांच्या पर्याप्त परिरक्षणाची मानके तपशीलवार तयार करील आणि त्यांची दायित्वे पार पाडण्यासाठी स्थानिक रीत्या साधनसंपत्ती संघटीत करुन कामी लावण्याच्या उपाययोजना सुचवील.

(ग) पाटबंधारे प्रकल्प, परिवहन उपक्रम, नळाव्दारे पाणीपुरवठा करण्याच्या योजना, विंधन विहिरींचे कार्यक्रम आणि वाणिज्यिक स्वरुपाची कोणतीही कामे असल्यास अशी इतर कामे यांच्यामध्ये यथास्थिती पंचायती आणि नगरपालिका यांनी कोणतीही गुंतवणूक केली असल्यास अशा गुंतवणुकीवर वाजवी प्राप्ती निश्चितपणे मिळण्याची गरज विनिर्दिष्ट करील.

६. आयोगास, बारावा वित्त आयोग शिफारस करील त्याप्रमाणे आपत्ती निवारण निधी योजनेच्या धर्तीवर आपत्ती निवारणाची योजना सुरु करण्यासाठी आणि आपत्ती निवारण निधी असण्याची गरज विचारात घेण्यासाठी शिफारशी करता येतील.

७. आयोग, दिनांक १ एप्रिल २००६ पासून सुरु होणा-या पुढील पाच वर्षांच्या कालावधी संबंधातील उपरोक्त पैकी प्रत्येक बाबींवरील आपला अहवाल ३१ डिसेंबर २००५ पर्यंत सादर करील. आयोग, त्यांनी कोणत्या आधारावर आपले निष्कर्ष काढले आहेत ते नमूद करील आणि उपलब्ध जमा व खर्चाची अंदाजाची संबंधित आकडेवारी तयार करील.

एस. एम. कृष्णा,

महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

FINANCE DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032. dated the 15th January, 2005

NOTIFICATION

No.SFC1004/CR-31/2004/F.C.Desk - The following order made by the Governor of Maharashtra is published for general information.—

Order

In pursuance of the provisions of Articles 243-I read with Article 243-Y of the Constitution of India and the Maharashtra Finance Commission (Miscellaneous Provisions) Act, 1994, the Government of Maharashtra is pleased to constitute the Third Maharashtra Finance Commission consisting of Shri V.M.Lal, (I.A.S.) as the Chairman and Shri. S. K. Shrivastava, (I.A.S.) as the Member Secretary. The three other members will be appointed separately.

(2) The Chairman and Member Secretary shall render whole time service on the Commission.

(3) The Chairman and other members shall hold office from the date on which they respectively assume office upto 31st day of December 2005.

(4) The Commission shall make recommendations relating to the following matters :—

(*a*) The distribution between the State, the Panchayat and the Municipalities of the net proceeds of the taxes, duties, tolls and fees leviable by the state which may be divided amongst them under part IX and part IX-A of the Constitution and the allocation between the Panchayats and the Municipalities at all levels of their respective shares of such proceeds;

(*b*) The determination of the taxes, duties, tolls and fees which may be assigned to or appropriated by the Panchayats or as the case may be the Municipalities,

(*c*) The principles which should govern the grants-in-aid to the Panchayats or as the case may be the Municipalities from the consolidated fund of the State.

(5) In making its recommendations the Commission shall have regard, among other consideration, to—

(*a*) The projected gap between the revenue receipts and revenue expenditures of the Panchayats and Municipalities in the State for 5 years from 1st April 2006 on the basis of their levels of taxation likely to be reached in 2004-2005.

(*b*) The measures and the extent to which the Panchayats and the Municipalities have exploited the available and the potential sources of the revenue and the manner and extent to which their revenue gap can be reduced by such measures;

(*c*) The principles of financial assistance from the State Government to the Panchayats and Municipalities as may, be determined by the Commission taking into account the provisions of clauses (*a*) and (*b*) above;

In making its recommendations on the various matters aforesaid, the Commission shall adopt the population figures of 2001 Census, where population is regarded a factor for determination of devolution of taxes and duties and grants-in-aid ;

(*d*) The outstanding debt position as on 31st March 2004 of the Panchayats and the Municipalities and specify—

(*i*) The principles and procedures to regulate the borrowing power of the Panchayats and Municipalities ; and

(*ii*) the steps needed to contain the debt liabilities taking into account their resource position.

(*e*) The resources of the State Government and the demands thereon, in particular, on account of expenditure on Civil Administration, Police, Social and Economic Services, Debt Servicing and all other committed expenditure or liabilities and Non-Plan revenue expenditure ;

(*f*) The maintenance and upkeep of the capital assets of the Panchayats and the Municipalities, and work out the norms for the adequate maintenance with due regard to their resource position and introduce measures for mobilising resources locally to meet these liabilities.

(*g*) The need for ensuring reasonable returns on investment made, if any, by the Panchayats and the Municipalities, as the

case may be, in irrgation projects, transport undertakings, pipe water supply schemes, borewell programmes and other activities of commercial nature, if any ;

6. The commission may make recommendations about introducing a scheme for calamity relief and the considering the need to have a Calamity Relief Fund on the lines of the Calamity Relief Schemes recommended by the 12th Finance Commission.

7. The Commission shall make its report available by the 31st December 2005 on each of the matters aforesaid, covering a period of 5 years commencing on the 1st day of April 2006 . The Commission shall indicate the basis on which it has arrived at its findings and make all the relevant data of estimates of receipts and expenditure available.

S. M. KRISHNA,
Governor of Maharashtra

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई